

SUOMALAINEN SUKELTAJANTAUTI 2018 – TYKSIN HBO-YKSIKÖSSÄ 2015–2017 HOIDETUT SUKELTAJANTAUTITAPAUKSET

Olli Arola, Mika Valtonen

Tyks, aikuisten teho-osasto ja valtakunnallinen ylipainehappihoitokeskus, Turku

► **Tutkimuksen tarkoitus.** Oireisen sukeltajantaudin hoito on ensiapuluonteisen 100% hapen hengittäminen jälkeen rekompresio painekammiossa, eikä ylipainehappihoidolle (hyperbaric oxygen therapy, HBOT) ole vaihtoehtoisia hoitoja. Vuodesta 2015 lähtien suomalaiset sukeltajantautipotilaat on hoidettu lähes poikkeuksetta Tyksin valtakunnallisessa HBO-keskuksessa (puolustusvoimien sukeltajantautipotilaat poissulkien).

Tyksin hoitomuodon monopoliase-man takia hoidetusta potilaspopulaatiosta on pääteltävissä, minkälaisille potilaille, missä, millaisin oirein, miten pitkällä viiveellä ja millä myötävaikutavilla tekijöillä oireinen sukeltajantauti on syntynyt.

Taulukko 1. Tapahtumapaikka, kotipaikka ja painekammiohoidon yksityiskohtia (n = 95)

Tapahtumapaikka

Merialue Suomessa	23 (25 %)
Kaivos/louhos Suomessa	42 (45 %)
Kauko-Itä	11 (11,7 %)
Afrikka	6 (6 %)

Kotipaikka

HUS-piiri	50 (52 %)
Tyks-piiri	15 (16 %)
Tays-piiri	13 (14 %)
KYS-piiri	13 (14 %)
OYS-piiri	4 (4 %)

Hoitoonhakeutumisiive; median (IQR)	24 h (6–96)
Paineistuskertoja	1,75 (1–9)
Uusintapaineistuksia	70 (48 %)
Täysin oireettomia HBO-hoidon jälkeen	77 (82 %)

Aineisto ja menetelmät. Vuosina 2015–2017 Tyksin HBO-yksikössä on hoidettu 95 sukeltajantautipotilasta, joista miehiä oli 68 (72%) ja naisia 27 (28%). Hoidettujen keskimääräinen ikä oli 38,5 vuotta (vaihteluväli 18–62 vuotta). Sukeltajat olivat pääsääntöisesti terveitä, kokeneita ja koulutettuja. Sukellusharrastuksen aloittelijoita joukossa oli vain muutama.

Tulokset. Tutkimuspopulaation löydöksiä on esitetty taulukoissa 1 ja 2.

Johtopäätökset. Lähes puolet sukeltajantautitapauksista liittyy kaivos- tai louhossukelluksiin, joita tehdään joka puolella Suomea. Sukellusmatkailuun liittyviä tapauksia voi kohdata kaikissa sairaanhoitopiireissä. Monien oireet ovat poistettavissa kertapaineistuksella, mutta vaikeaoireisessa sukeltajantaudissa (keskushermosto-, tasapainoelin- ja verenkierto-oireissa) jopa yhdeksän painekammiohoitoa voi olla tarpeen oireettomuuden saavuttamiseksi. HBO-hoito on tehokkaimmillaan, kun hoidonaloitamisviive on lyhyt. Uusiutuviin ja/tai jäännösoireisiin paineistus voi paradoksaalisesti auttaa jopa viikkojen viiveellä. ■

Taulukko 2. Sukeltajantautipotilaiden oireet ja altisteet

Oire

nivelkipu	63 (66 %)
ihon parestesiat, ihottuma	68 (71 %)
neurologiset oireet	69 (73 %)
huimaus	8 (8 %)
hengenahdistus	8 (8 %)
hengityksen ja verenkierron lama	3 (3 %)

Tunnistettava altistava tekijä

toistuvat sukellukset/sukelluspäivät	30 (32 %)
dehydraatio	20 (21 %)
paluulentomatka sukelluksen jälkeen	26 (27 %)
palelu	10 (10 %)